

Monumentnummer*: 520272

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 augustus 2001
Kadaster deel/nr 82813/195

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Knegsel Eersel Noord-Brabant

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vessem F 4588

Omschrijving**

Inleiding

De H.H. MONULPHUS en GONDULPHUSKERK is in 1926 gebouwd naar ontwerp van architect H.W. Valk. De kerk is grotendeels uitgevoerd in Neo-gotische stijl, maar heeft onderscheidende Ex-pressionistische onderdelen. Haar hoofdopzet is een variatie op de Kempische gotiek van de middeleeuwse dorpskerken uit de streek.

Omschrijving

De driebeukige pseudobasilicale kruiskerk is voorzien van een brede toren, een schip van vier traveeën, een transept en een vierzijdig gesloten koor. De gevels zijn opgetrokken uit machinale baksteen, spaarzaam voorzien van decoratieve lijsten. Op de zadel- en lessenaardaken liggen leien in driehoekspatronen. Het lessenaardak van de zijbeuken sluit aan op het zadeldak van het schip en heeft een schildvormig uiteinde. De toren heeft een rechthoekige plattegrond. Aan de voorzijde bevinden zich de rondbogige vleugeldeuren met baksteen sieromlijsting. Aan weerskanten twee spleetvensters met daar onder en smalle baksteen sierrand. In het midden is een rondraam met stervormige natuursteen tracering. In de zijden zijn twee spleetvensters aangebracht. Vervolgens drie spleetvensters en een smalle baksteen sierband waar boven de spitsbogige galmgaten zijn geplaatst. Op het ingesnoerde zeszijdige spitse dak staat een vergulde bol met kruis. De kapellen sluiten de toren deels in en zijn voorzien van smalle spitsboogramen. De overige spitsboogvensters zijn breed en voorzien van natuursteen traceringen. Deze zijn deels gotiserend met driepassen, deels geometrisch uitgevoerd. In het transept bevinden zich hoge spitsboogvensters, die in het koor zijn klein maar hoog in de gevel geplaatst. Het inwendige wordt verdeeld door rechthoekige pijlers met spitsbogige scheibogen. De pijlers zijn deels bekleed met geglazuurde gewolkte tegels. Het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

middenschip en het transept hebben een geknikt houten tongewelf. Boven de zijbeuken zijn schaalvormige gewelven gemetseld. De absis en de zijkapellen naast de toren hebben een baksteen stergewelf. De bevoering bestaat uit gele en zwarte tegels in kruispatroon. Boven de ingang is de zangertribune ingemetseld, met een baksteen borstwering en spitsbogige nis. In de triomfboog zijn aan weerskanten een kleine en een grote paraboolnis uitgespaard, waar links de marmeren kuip met koperen reliëfs van de preekstoel is aangebouwd. De reliëfs hebben als onderwerp de symbolen van de vier evangelisten. De preekstoel is vervaardigd door de firma Zimmerman en Van Wijnhoven in 1926. In de triomfboog is ook de eerste steen ingemetseld: "Prim. lap. pos. G. v. d. Hoven par. 17 maaï 1926". De vijfhoekige absis bevat korte zuilen van gewolkt keramisch materiaal, die baksteen spitsbogen dragen. Hierboven bevinden zich de spitsboogramen. Zowel dit baksteen gewelf als dat van de zijkapellen bevat polychroom schilderwerk van siervormen en teksten. In de absis staat het marmeren en koperen hoogaltaar opgesteld, daterend uit 1926 en geleverd door Zimmerman en Van Wijnhoven. Uit de bouwtijd dateert ook het doopvont in de zijkapel, afgeschermd door een ijzeren sierhek. In de andere zijkapel staat het terracotta beeld van St. Antonius Abt dat in 1750 is gemaakt door Walter Pompe. De houten kerkbanken met ovaalvormige afrondingen en emaille nummerplaatjes zijn ook oorspronkelijk. Verder staan er diverse polychrome heiligenbeelden van gips die afkomstig zijn uit de voorganger van de huidige kerk. De gipsen beelden van de patroonheiligen van de kerk dateren uit 1929.

Waardering

De kerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de dorpskerk. Het heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering, die teruggrijpen op de historische streekeigen kerkelijke bouwkunst en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen. Het is tevens van belang als voorbeeld van het Oeuvre van de architect Valk, die hier een bewuste samensmelting heeft bereikt tussen traditionele gotiserende en Expressionistische vormtaal. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument